

3. Дуцик Д. Політична журналістика: монографія. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 138 с.

4. Вебер М. Покликання до політики. / Макс Вебер. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. К., 1998. С. 173-191.

5. Воронова М.Ю. Політична журналістика. Курс лекцій. Конспект. Київ : Видавництво ЛАТ&К, 2019. 184 с.

*Древаль В.Ю.,
аспірант кафедри політології та філософії
Харківського регіонального інституту
державного управління Національної
академії державного управління при
Президентові України*

м. Харків, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ, ПОЛІТИЧНОЇ ТА ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Аналізується питання щодо сутності та співвідношення загальної, політичної та парламентської культури. Відзначається, що на сьогодні попри зусилля органів державної влади та зацікавлених осіб соціокультурний компонент державного владарювання потребує вдосконалення. Вказується, що сукупність заходів з підвищення парламентської та політичної культури має ґрунтуватися на загальних зрушеннях у соціокультурній сфері. Це стосується насамперед подальшого освоєння суспільством власної культурної спадщини; подолання культурних стереотипів і заохочення новаторських тенденцій в

окресленій царині суспільних відносин.

Ключові слова: культура, політична культура, парламентська культура, соціокультурна реальність.

Анализируется вопрос о сущности и соотношения общей, политической и парламентской культуры. Отмечается, что на сегодня, несмотря на усилия органов государственной власти и заинтересованных лиц, социокультурный компонент государственного властвования нуждается в совершенствовании. Указывается, что совокупность мероприятий по повышению парламентской и политической культуры должно основываться на общих сдвигах в социокультурной сфере. Это касается прежде всего дальнейшего освоения обществом собственного культурного наследия; преодоления культурных стереотипов и поощрения новаторских тенденций в очерченной области общественных отношений.

Ключевые слова: культура, политическая культура, парламентская культура, социокультурная реальность.

The question of the essence and correlation of general, political and parliamentary culture is analyzed. It is noted that today, despite the efforts of public authorities and stakeholders, the socio-cultural component of government needs to be improved. It is indicated that a set of measures to improve parliamentary and political culture should be based on general changes in the socio-cultural sphere. This applies primarily to the further development of society's own cultural heritage; overcoming cultural stereotypes and encouraging innovative trends in the defined field of public relations.

Keywords: culture, political culture, parliamentary culture, sociocultural reality.

Загальновідомо, що стан парламентської культури загалом залежить від політичної культури, і що названі обидва феномени загалом залежать від загальної культури народу. Відтак, у процесі формування та вдосконалення парламентської культури слід першочергово виходити із відповідності культурних стереотипів даної нації загальнолюдським цінностям.

Питання щодо значення культурного коду у справі розвитку суспільних відносин традиційно приваблює увагу дослідників (йому присвячують власні розвідки В. Воронкова, А. Колодій, О. Хижняк, В. Князєв, С. Кузікова, І. Сурай, С. Газарян, Л. Пашко та деякі інші дослідники). Водночас немає сумнівів у тому, що деякі аспекти співвідношення загальної, політичної та парламентської культури вимагають подальших досліджень. Слід також зазначити, що наведена проблематика відзначається чітким міждисциплінарним аспектом і вимагає об'єднаних зусиль представників багатьох наукових галузей.

Мета рукопису визначено уточнення співвідношення соціальних аспектів розвитку політичної та парламентської культури.

Після проголошення незалежності України в умовах нової соціокультурної реальності значно підвищився статус національної культури, і особливої актуальності набули питання української історії, мови та культури.

Але, як слушно вважає М. Міщенко, пошук власної

культурної ідентичності українців стикається з проблемою відсутності чітких світоглядних орієнтирів та нестабільністю соціокультурного простору. В посттоталітарних суспільствах система цінностей починає поставати заново. Розпад традиційних ідеалів та цінностей стимулює пошук нових форм духовності, серед яких – і повернення до традиційних православних релігійних основ життя, бажання поєднати розірваний зв'язок поколінь та осягнути сутність справжньої «українськості» для усвідомлення свого місця та призначення у світі [5, с. 5].

Дійсно, коли ми говоримо про місце культури в Україні, то ми насамперед розуміємо культуру в європейському розумінні, але забуваємо при тому, що говоримо про реальність пострадянську, де культура була знищена як явище, а суспільство шляхом знищення культури було дезорганізоване та ослаблене (що, наприклад, виявляється у феноменах «радянської» та «комуністичної» культури, які насаджувалися на офіційному рівні).

Як слушно зазначається в сучасній літературі, самостійне історичне буття українського народу має бути забезпечене культурно, інакше залишиться ущербним. Ідеться насамперед про конкурентоспроможність української культури, її здатність давати тон інтелектуальному і духовному життю свого суспільства, адаптувати для суспільства культурну реальність світу.

Серед багатьох передумов досягнення такого стану, за

оцінкою академіка І. Дзюби, можна назвати: освоєння суспільством своєї культурної спадщини; подолання культурних стереотипів і заохочення новаторських тенденцій; активна культурна політика держави на основі наукової концепції національної культури; інтенсивна розбудова інфраструктури культури; охоплення всієї сфери української культури сучасними інформаційними і комунікаційними системами; законодавче стимулювання приватних ініціатив і внесків в українську культуру; активний вихід у світове культурне життя, відкритість до нього за умов адекватного функціонування «імунної системи» власної культури; нарешті – робота в режимі глибокої і мобілізуючої національної і культурної самокритики [2].

Відтак великого значення набуває питання щодо участі органів державної влади та посадових осіб у формуванні загальної та політичної культури. У доповідях Генеральної асамблеї ООН неодноразово зазначалося, що «уряди в цілому не можуть визначати культуру народу», і що «культура ні в якому разі не повинна розглядатися як елемент, що доповнює матеріальні цілі розвитку. Майбутнє суспільство можна створити і зміцнити тільки на основі людського капіталу, збагаченого і оновленого культурною спадщиною» [див., напр.: 3].

За оцінкою ж Х.В. Вальдеса, яка сформульована на основі подібних заяв та почасти не відповідає їхньому змістові, «уряди, стаючи все більш слабкими перед лицем все більш потужної і

відчуженої підприємницької влади, скоріше впливають на культуру негативно. Така структурна обмеженість прийнятих сьогодні в периферійних країнах економічних моделей, оскільки якщо економічному розвитку супроводжує культурне зuboжіння, то воно приречене на провал» [1, с. 104].

Великої ваги набуває і проблема саморозвитку учасника колективної взаємодії, адже об'єкт саморозвитку (особистість) на відміну від загального розвитку персоналу водночас є і активним суб'єктом формування організаційної культури. Процесом саморозвитку неможливо управляти засобом безпосереднього регулювання та імперативних норм. Має йтися про створення загальних умов та так званого «м'якого управління», що має забезпечувати простір для самостійного прийняття рішень.

Політична культура також є складним і багатовимірним явищем. Загалом політична культура – це сукупність соціально-психологічних настанов, цінностей і зразків поведінки соціальних верств, окремих громадян, які стосуються їх взаємодії з політичною владою. Політична культура також охоплює рівень знань та уявлень про політику, емоційне ставлення до неї, що мотивує політичну поведінку громадян. Політична культура – це також і сукупність цінностей, знань, ставлень, орієнтації того чи іншого соціального суб'єкту, що фіксує рівень розвитку їх політичної свідомості, політичної діяльності і поведінки.

Проте стан зацікавленості громадян у політиці та їхня

обізнаність з політичними процесами в Україні залишаються перебувати на невисокому рівні. За оцінкою авторів збірника «Український парламентаризм і політична культура суспільства» (Львів, 2012), аналіз сучасної політичної ситуації підтверджує необхідність підвищення політичної культури українського соціуму [6, с. 6].

Все це стосується і стану та перспектив парламентської культури. Як вважають А. Когут та О. Савчук, які представляють Європейський інформаційно-дослідницький центр, найтипівішими проблемами поведінки українських парламентарів є:

- систематичне голосування народних депутатів не особисто та пошкодження парламентського обладнання;
- відсутність депутатів у сесійній залі в години, відведені для голосування;
- непристойні висловлювання в бік інших депутатів;
- бійки народних депутатів;
- некоректна поведінка депутатів у сесійній залі та поза її межами;
- неприпустима манера спілкування народного депутата з виборцями та іншими особами і т.д. [4, с. 6].

До основних напрямів та засобів вдосконалення парламентської культури традиційно відносять дотримання кодексу поведінки депутатів (проте, як слушно зазначається у вищенаведеному виданні, кодекс поведінки як документ

загального «ідеального» характеру не може серйозно впливати на поведінку парламентарів, стримувати корупцію та інші негативні явища, які нерідко спостерігаються серед народних обранців) та наявність нормативно визначених механізмів контролю за дотриманням депутатським корпусом професійної дисципліни. Висловлюються навіть пропозиції щодо закріплення на конституційному рівні інституту парламентського пристава. Проте, звичайно, такі заходи можуть бути ефективними лише за умови підвищення загальної та політичної культури українського народу.

ДЖЕРЕЛА

1 Вальдес, Хулио Карранса. Заметки о глобализации, экономике и культурной идентичности. Скепсис. 2008. № 5. С. 102-104. URL: <http://scepsis.net/journal/issue4/>

2 Дзюба І. Проблеми і перспективи української культури. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1495357.html>

3 Доклад Генерального секретаря Организации Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры об осуществлении резолюции 57/249 Генеральной Ассамблеи. URL: <https://undocs.org/ru/A/59/202>

4 Етичне та правове регулювання поведінки парламентарів: міжнародний досвід та пропозиції для України (Policy Paper) / Європейський інформаційно-дослідницький центр; автори Андрій Когут, Оксана Савчук. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28800.pdf>

5 Міщенко М. М. Сучасна культура України (друга половина

XX – початок XXI ст.). Харків: НТУ «ХПІ», 2014. 156 с.

6 Український парламентаризм і політична культура суспільства / Національна академія наук України; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2012. 298 с.

Древаль Ю. Д.,

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки Національного університету цивільного захисту України.

(м. Харків, Україна)

Лінецький Л. М.,

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін Харківського Національного технічного університету сільського господарства ім. Петра Василенка (ХНТУСГ)

(м. Харків, Україна)

ІСТОРІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА СУЧАСНА НАЦІОНАЛЬНА ПАМ'ЯТЬ

Статтю присвячено уточненню питання щодо значущості історичних зрушень в цивілізаційному поступі сучасних європейських країн. Наводяться найбільш важливі сюжети розвитку європейської цивілізації. Додатково обґрунтовується теза щодо правомочності застосування категорій «європейська цивілізація» та «європейська ідентичність».

Ключові слова: *Європа, історія, цивілізація, європейська цивілізація, європейська ідентичність.*

Статья посвящена уточнению вопроса о значимости исторических сдвигов в цивилизационном развитии современных европейских стран. Приводятся наиболее важные сюжеты